

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): **Adriana Schäffer**

Název práce: **Diskursanalyse der "Sarrazin-Debatte": Analyse des Migrationsdiskurses in überregionalen deutschen Tageszeitungen im Jahr 2010**

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): **Jakub Eberle**

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Práce se zabývá veřejnou debatou v SRN v souvislosti s výroky Thilo Sarrazina a jeho následnou knihou "Deutschland schafft sich ab" (2010). Cílem autorky je kritická diskurzivní analýza mediální reflexe Sarrazinových tezí, a to i s ohledem na vztah k širěji chápanému diskurzu o migraci.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Autorka si zvolila zajímavé a bezesporu relevantní téma, na které chce pohlížet optikou aktuální, avšak poměrně složité teorie a metodologie kritické diskurzivní analýzy (CDA). Opírá se přitom o na poměry diplomové práce impozantní vzorek 281 textů ze čtyř celoněmeckých deníků, jejichž výběr je logický a dobře vyargumentovaný. O ambicióznosti práce svědčí také její nestandardní rozsah 150 NS (tedy 2,5x více, než kolik je minimální požadavek). Není sporu o tom, že autorka práci věnovala velké množství úsilí a energie, což je třeba ocenit. Práce však má zároveň několik poměrně závažných nedostatků. Prvním z nich je nejasná formulace cíle a výzkumné otázky. Každá analýza, včetně té diskurzivní, vychází z konkrétní výzkumné otázky - nelze pouze analyzovat diskurz jako takový. Autorka sice na s. 17 formuluje otázek hned několik, ale není příliš jasné, které z nich pak jsou v textu zásadní - a ve shrnutí odpovědi příliš nepomáhá ani závěrečná část. Poněkud nejasné zaměření textu se pak odráží i v ne zcela logické struktuře - např. kapitola 2 podává pro dané téma jen velmi kontextuální informace, pro její zařazení v daném rozsahu tedy není důvod. Kapitola 3 pak detailně *popisuje* teze Thilo Sarrazina, které však nejsou předmětem vlastní práce (tím je jejich reflexe). Je tedy třeba, aby jim autorka věnovala 26 stran, zvláště když její přístup není příliš analytický a spíše připomíná chronologické výpisky; neshrnuje hlavní teze napříč texty, ale popisuje zvláště každý článek či kapitolu knihy? Tento problém, popisnost na úkor interpretace, se pak táhne napříč druhou částí práce. To je důsledkem už autorčina omezeného pochopení diskurzivní analýzy, které se opírá jen o velmi malé množství literatury, navíc jde často pouze úvody do dané problematiky. Zmínku by si jistě zasloužili minimálně dva nejvýznamnější autoři CDA, Norman Fairclough a Ruth Wodak. Autorka si vůbec nedefinuje svůj klíčový pojem - tedy "diskurz". Nabízí pouze definici Foucaultovu, kterou sama označuje za vágní, ale nijak nereflektuje, jakým způsobem ji rozvíjí či upřesňuje CDA. Metodologickou část zastupuje několikrát zopakovaný popis výběru textů, avšak zcela chybí operacionalizace: skrze jaké koncepty autorka tyto texty čte? Kudy vede její cesta od teorie CDA k empirické analýze? Tento problém se pak odráží v samotné analýze. Kapitola 4 autorka zahajuje kvantifikací zkoumaného diskurzu, avšak bez bližšího komentáře, jakým způsobem došla k daným kódům, či hodnocení, co z toho vlastně vyplývá ve vztahu k tématu. Překládá nám tedy sice data, za jejichž konstrukcí stojí značné úsilí, ale neříká, jak k těmto datům došla, ani co pro nás vlastně znamenají. Následující kvalitativní část pak z větší části není kritickou diskurzivní analýzou, ale spíše komentovaným výběrem citací, které jsou seřazeny podle určitých tematických bloků. Autorka zde opět nepostupuje analyticky, tj. napříč texty, ale komentuje jeden text po druhém. Diskurzivní analýza se však zaměřuje právě na „bourání“ hranic mezi texty a hledání vzorců v širěji pojatém diskurzu, který tyto texty spoluvytváří. Nejbližší diskurzivní analýze, tj. otázkám ohledně vztahu mezi jazykem, významem a politikou, jsou až s. 114-127 (v menší míře pak také 93-101), které také nabízejí nejzajímavější část práce. Autorka zde dokazuje schopnost postupovat analyticky a zasazovat zjištěné poznatky do širšího interpretačního rámce. Bohužel, ve většině textu tuto schopnost příliš neuplatňuje, je zavalena velkým množstvím empirie a nedokáže ji dostatečně propojit s teoretickými argumenty a metodologickými postupy.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Práce je po formální a jazykové stránce v pořádku.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Silnou stránkou práce je její pramenná základna a orientace autorky v daném tématu. Slabou stránkou však absence jasné výzkumné otázky a cíle práce. Autorka proto nedokázala prioritizovat aspekty, které by zasloužily hlavní pozornost a oddělit je od těch, které by bylo možné zcela opominout. Autorka také není příliš silná ve zvoleném teoretickém a metodologickém základu práce, což potvrzuje i její velmi omezená bibliografie k tématu (kritické) diskurzivní analýzy.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1) Autorka na s. 19 staví do protikladu realitu diskurzu a realitu skutečnosti či praxe ("Da es sich um ein Konstrukt handelt, entsprechen die darin [im Diskurs - J.E.] formulierten Realitäten nicht der Wirklichkeit und der sozialen Praxis"). Diskurzivní analýza však vychází z předpokladu, že "skutečná" či "praktická" realita je alespoň z části konstruována právě skrze diskurz. Prosím o vysvětlení.

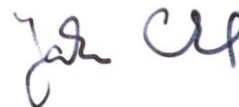
2) Autorka kritizuje Sarrazinovu knihu za absenci vědeckosti či objektivity (od s. 62). Nebyla však Sarrazinova publikace spíše názorovou polemikou? Je tedy tato kritika spravedlivá?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA
(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhově!):

Doporučuji k obhajobě s hodnocením v rozmezí „velmi dobře“ a „dobře“.

Datum: 21.8.2016

Podpis:

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.